

POSWAREK (49) sb

poswarek m (41), **poswarka** f (1), poswarek a. poswarka (7); poswarek : poswarka *Mącz* (1:1). [Za postaci wątpliwe uznano N, D, A i L pl z tekstów, w których nie ma zaświadczonej pewnej odmianki lub występują obie pewne odmianki. Formy te z tekstów, gdzie występuje pewna odmianka poswarek, zostały do niej zaliczone.]

o oraz e jasne, a pochylone (w tym 1 r. błędne znakowanie); w poswarka końcowe a jasne.

sg N poswerek (13), poswarka (1). ◇ G poswarku (3). ◇ A poswerek (6). ◇ I poswarki(e)m (3). ◇ L poswarku (3). ◇ pl N poswarki (7). ◇ G poswarków (4); -ów (1), -(o)w (3). ◇ D poswark(o)m (1). ◇ A poswarki (7). ◇ [I poswark(a)mi.] ◇ L poswarkach (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI w.

Dem. od „poswar”, często z neutralizacją funkcji deminutywnej; klótnia, spór, niezgoda; contentio PolAnt, Mącz, Vulg; iurgium Mącz, Calep, Cn; convicium PolAnt, Modrz; disceptatio PolAnt, Calep; dissensio Calep, Cn; iudicium, rixa PolAnt; disceptatiuncula Calep; advelitatio, concertatio, velitatio labris a. verbis a. verborum Cn (49) : Turbella, Mąła zwádká/ pořwarek. Mącz 469b, 49d; Po thym tedy krotkim pořwarku/ gdy pan Lubelki milczenie kazał/ powiedział pan Lupá w the řłowá. [...] GórnDworz 13; Sprawdy záwřdzi pořwarek rořcie. RejPos 250v marg; BielSat H; ModrzBaz 60; áby go [Jezus] w tym y oni [uczniowie] bez pořwarkow nářładowáli. CzechEp 316, 232; Calep 251b, 329a [2 r.], 332b, 571a; WujNT Philipp 2/3.

poswarek o co (5): GliczKsięż B5; řtał řie pořwarek Luterskich y Papielkich kapłanow o mřzú y o ine rzeczy BielKron 205v; CzechRozm 236v; LatHar 315. Cf »miewać poswarek«.

poswarek między kim (i między kim) (8): GliczKsięż B5; Leop AAA4v; A tákże wřzczął řię pořwarek między [!] pářterzmi trzod Abrámowych y między [!] Pářterzmi thrzod Lotowych. BibRadz Gen 13/7, Gen 13/8; Skąd więc między tákowemi ludźmi zácia/ pořwarki/ y wiele złego rořcie GórnDworz Dd3v; WujNT 1.Cor 1/11. Cf »mieć poswarek«.

poswarek z kim (5): GórnDworz C4v; Bá iednák ři mi řię teř iuř ten pořwarek z tobú nádpryřkrzył/ rad czego inřzego řłuchác będe. GórnRozm N. Cf »mieć poswarek«.

poswarek o czym (2): GliczKsięż G5v; Ale zář nie zgoła řie řtađ [rzecz] poczęłá/ odkádeř iá ty záczáł: ále napřzod z onego pořwarku Apořtolřkiego/ o zwierzchnořci y przełóżeńřtwie CzechRozm 236.

poswarek czyj (i czyj) [w tym: G pron (3), ai poss (3), pron poss (1)] (7): Powieřć człowieka częřto przyięgáięcego iest ku pořtráchow/ á pořwarek tákowych zářtula uřzy. BibRadz Eccli 27/14, Iob 6/25; BielKron 205v; RejPos 231v; CzechRozm 236; NiemObr 32; LatHar 315; [ábyřmy v Kořciołá/ y v Doktorow Kořcielnych/ rozřádku okołó tych nářznych pořwarkow řzukáli HerbOdpow H3, G7; więc tu wszystek pořępek poborowy sprawuje to, že pan do poddanych a poddani do pana serce tracą, jedni się przysługując drugich in dubium wiarę przywodzą, swojemi poswarkami na sejmach, na sejmikach AktaSejmikPozn 1595/193].

Ze zdaniem przydawkowym referującym treść (1): Stał řie teř y pořwarek między nimi/ ktoby ř nich zdał řie być więcźřly [Luc 22/24]. Leop AAA4v.

W połączeniach szeregowych (4): *GórnDworz* C4v, Dd3v; *RejZwierc* 36v; Iáko wednie ták chodźmy pocźciwie/ nie w płotách y nie wżetecźnościách/ nie w pořwarkách y zawiści/ nie w obźárřtwách á w pijańřtwie *WerGośc* 267.

Fraza: »poswarek może być pojednan« (1): Abowiem ráná może być zawiązána/ y pořwarek może być pojednan [*convitii est conciliatio*] *BibRadz Eccli* 27/22.

Zwroty: »poswarki czynić« (1): *Iurgiis maledictis lacessere*, Pořwarki czinić/ złorzeczić. *Mącz* 181c.

»mie(wa)ć poswarek« [*w tym: z kim (3), między sobą (2), o co (1)*] [*szyk zmienny*] (6): *BibRadz Os* 12/2, *Mich* 6/2; *Cycero* on zacny w Rzymie gdy miał pořwarek s *Sáluřtiuřem*/ tedy mu powiedział *Sáluřtius* żeř ty z lekkiego domu powřtał *RejZwierc* 52v; *BielSpr* 38v; iáko ich [*Chrystus uczniów*] od tego odwodźił/ gdy řie im teź tego řwiętkiego przełożeńřtwá chćiáło/ y nie raz řie o nie między łobą cetáli/ y pořwarki miewáli *CzechRozm* 250v; *Calep* 302a.

»poswarek rozstrzygnąć« (1): Nie była to tedy nigdy myřł páná *Chřiřtuřowá*/ áby miał kiedy *Piotrá*/ ábo ktorego z *Apořtuřow* nád innymi przekłádác y wnořić/ boby to wźdy był kiedy iáńnymi y wyráźliwymi řłowy opowiedźiał/ á on pořwarek ich/ ktory nie tylko przedtym/ ále y przy ořtáteczney wieczery wřczynáli/ řpierájąc řię między łobą o przełożeńřtwo/ rořtrzygnął/ y wřmierzył *NiemObr* 32.

»poswarek uřmierzyć« (1): *NiemObr* 32 *cf* »poswarek rozstrzygnąć«.

»w poswarki wejřć« (1): A ták podźmy *corychley* by řie nie rozeřzli/ Albo w dálřze pořwarki tám iáko nie weřzli. *RejWiz* 34.

»wszczynać poswarki [około czego]« (1): nie ábyřcie wřczynáli pořwarki około gadek [*non in disceptationibus disputationum*]. *BibRadz Rom* 14/1.

Wyrażenia: »prawne poswarki« (1): A tym práwnym pořwarkom ktore idą z práwá/ Aby była porządna á rychła odpráwá. *BielRozm* 9.

[»sędziowie poswarkow«: oni záiřte/ á nie kto iny/ řą napewnieyřzymi Sędziami nářznych około wiary pořwarkow. *HerbOdpow* G7.]

»poswarek wiary, [około wiary]« [*szyk zmienny*] (1): a ięřlić ktho co vczyni około pořwarku wiary/ muřiź zá dobre przyiác/ bo řie oni [*Turcy*] o wiáre nie gadáią iedno ręką czynią *BielKron* 261v; [*HerbOdpow* G7].

»wielkie, niepomerne poswarki« (2:1): *GliczKsiąź* B5; wnet wřlyřzylř prętką obmowę/ prętkie á vporne záládzenie/ y czálęm niepomerne pořwarki *RejZwierc* 36v; *StryjKron* 443.

Szeregi: »gadania i poswarki« (1): powřtawáją wyęć o tem gadánýa y nyeyákýe pořwarki *GliczKsiąź* G5v.

»nienawiřci i poswarki« (1): [*w królestwie niebieskim*] nie mářz nienawiřci y pořwarkow *LatHar* 598.

»poswarki i podejrzenia« (1): po trzeći kroć *Krzyźakow* ořzukawřzy vćiekl [Kiejřtut] z więźzenia do Litwy piechotą/ dla czego wielkie pořwarki/ y podeyrzenia v *Krzyźakow* były vrořły *StryjKron* 443.

»porywki i poswarki« (1): W miářtách teź obyczáy ten vrodził řye/ iż Bękartowýe rzemyęřlá nye mogą robić/ y myędy pány zdunámi áłbo Gárnćarzmi/ Tkacźámi/ y inřřemi wyelkye o tho porywki y pořwarki powřtawáją. *GliczKsiąź* B5.

»spora abo poswarek« (1): Prawda iest żem tey spory/ ábo pořwarku nierad widział *GórnDworz Dd5*.

»szemranie i poswarki« (1): A wřzytko czyńćie krom řzemrąnia y pořwarkow [*sine murmurationibus et haesitationibus*] *WujNT Philipp 2/14*.

»poswarki a upory« (1): Quantum potero minuam contentiones, Ile naybárziefy będę mógl będę fie pořwarków á vporów wyřtrzeęał. *Mącz 338b*.

Synonimy: niezgoda, spor, spora, sporka, swar, wařń.

KO